

Fysisk aktivitet eller social kapital?

Oplæg ved Idan-konferencen
Torsdag den 5. september 2013 i Vejen Idrætscenter

Karsten Østerlund (e-mail: kosterlund@health.sdu.dk)
Ph.d. stipendiat
Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC)
Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Oplæggets to hovedpointer

1.

Mange medlemmer er så lidt aktive i deres foreningers demokrati, sociale liv og frivillige arbejde, at man kan stille spørgsmålstegn ved, om idrætsforeninger leverer noget særligt stort bidrag til den sociale kapital.

2.

Nogle idrætsgrene har langt flere aktive medlemmer end andre og ser derfor ud til at være mere befordrende for opbygningen af social kapital. Eksempelvis har fodbold- og håndboldklubber langt flere aktive medlemmer end tennisklubber og gymnastikforeninger.

Hvad er social kapital?

- Social kapital sætter fokus på de positive kvaliteter, det kan have, når vi som mennesker omgås hinanden i sociale netværk.
- For den enkelte: Emotionelt og instrumentelt
- For samfundet: Letter løsning af kollektive opgaver/problemer
- Specifikt for idrætsforeninger fokus på:
  - Demokratiforståelse
  - Forpligtende fællesskaber
  - Aktivt medborgerskab

Store forventninger fra offentligt hold

- **Regeringsgrundlaget:**

Breddeidrættens bidrager til vores samfunds **sammenhængskraft** og folkesundheden.

Det danske foreningsliv og det frivillige Danmark som sådan er en del af fundamentet for vores **demokrati**.

- **Folkeoplysningsloven:**

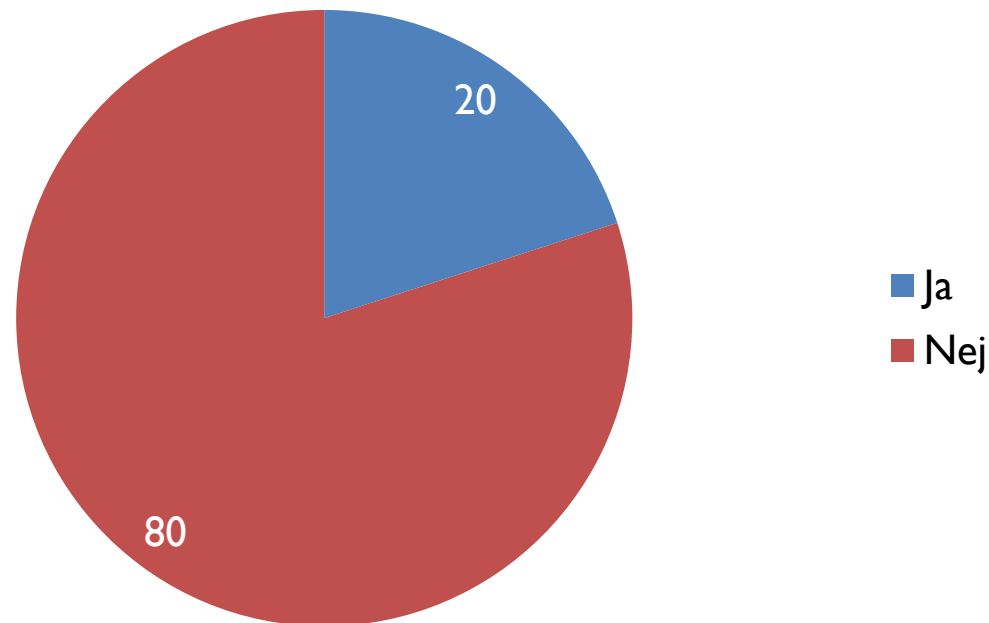
Formålet med det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde er at fremme **demokratiforståelse** og **aktivt medborgerskab** og med udgangspunkt i aktiviteten og det **forpligtende fællesskab** at styrke folkeoplysningen. Sigtet er at styrke medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.

Hvordan måler vi social kapital?

- Det er der mange bud på og mange tilgange til...
- Her ser vi på medlemmers aktive deltagelse i deres respektive foreninger
- Deltagelsesniveauet bliver set som et udtryk for idrætsforeningers evne til at generere social kapital
- Datagrundlaget er en spørgeskemaundersøgelse i idrætsforeninger inden for fem idrætsgrene: Fodbold, håndbold, cykling, tennis og gymnastik.
- Godt 2000 medlemmer og frivillige har medvirket

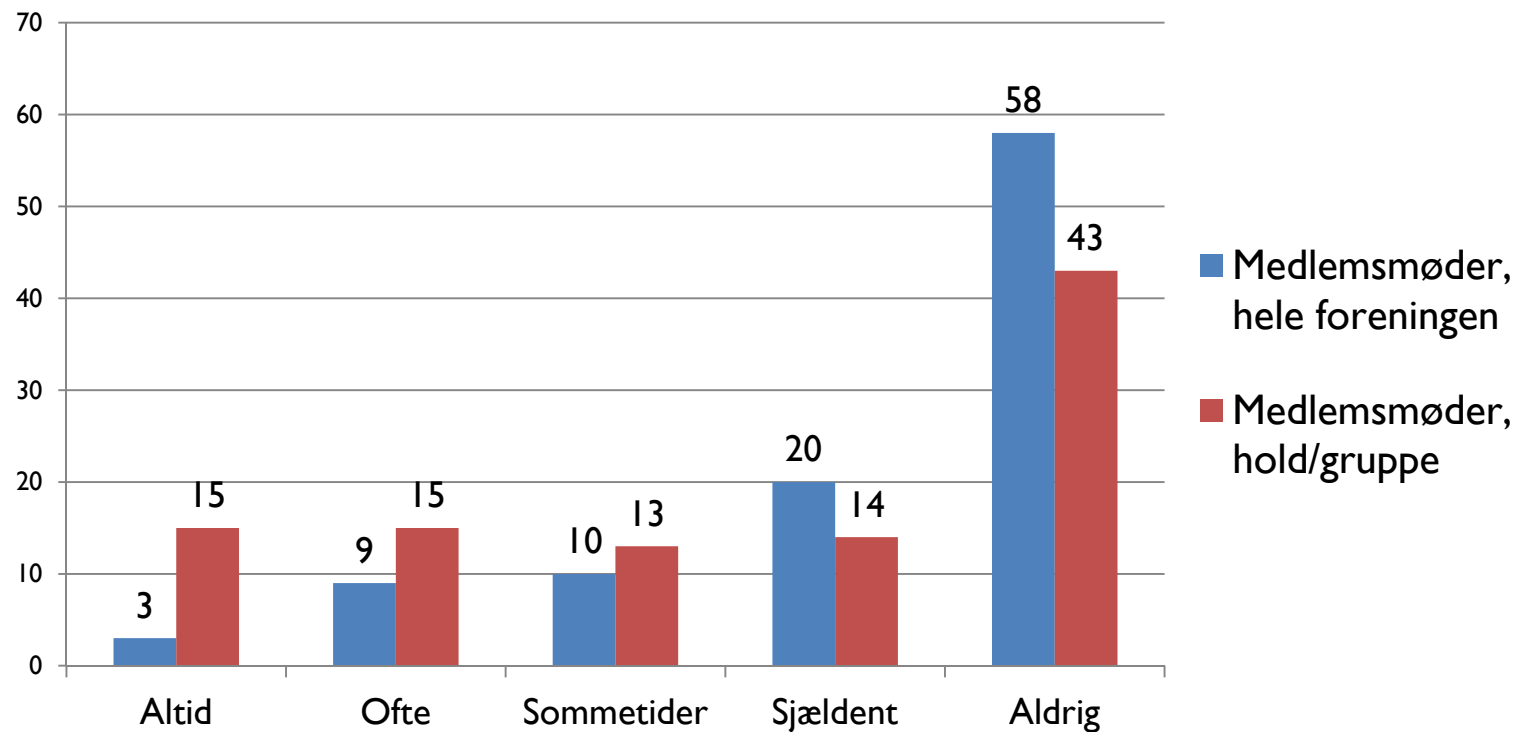
Generalforsamlingen er for de få

- ”Deltager du sædvanligvis i foreningens generalforsamling?”

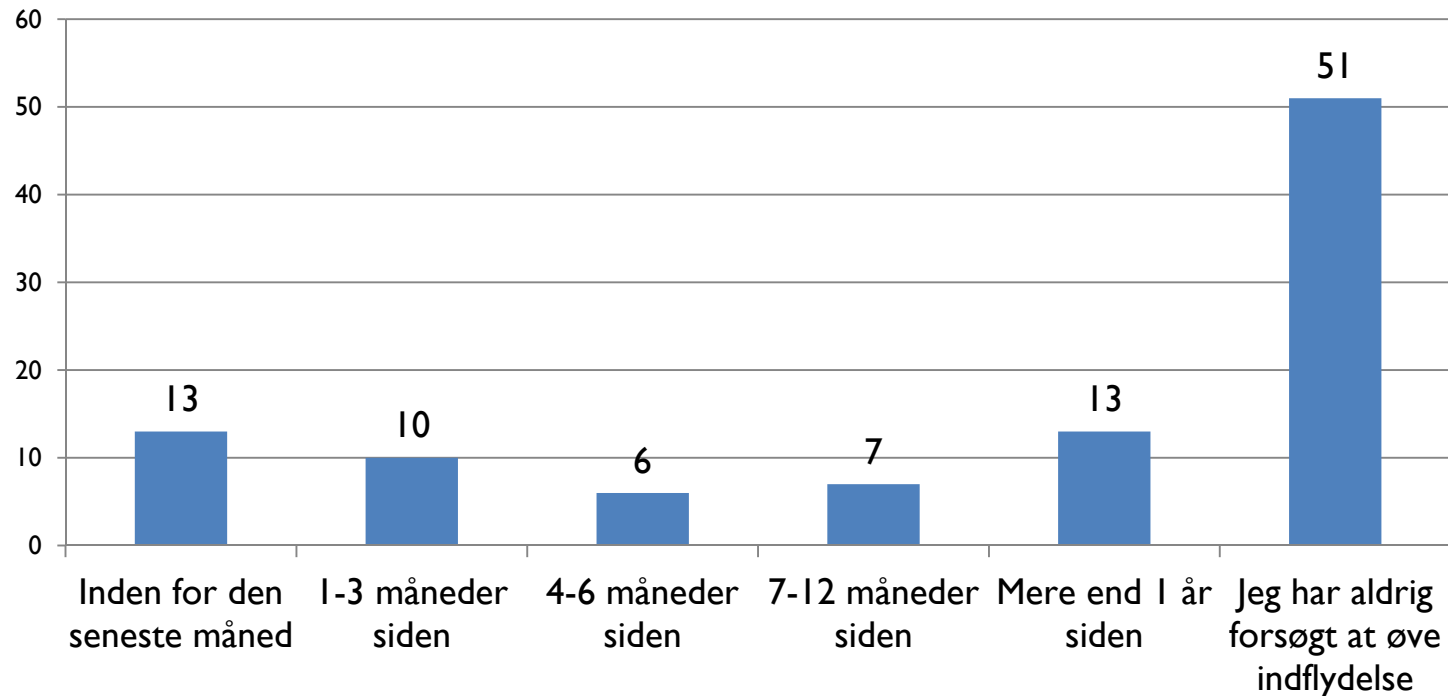
Holdet vigtigere end foreningen

- ”Hvor ofte benytter du dig af følgende muligheder for at øve indflydelse på foreningen?”

Mange deltager ikke i demokratiet

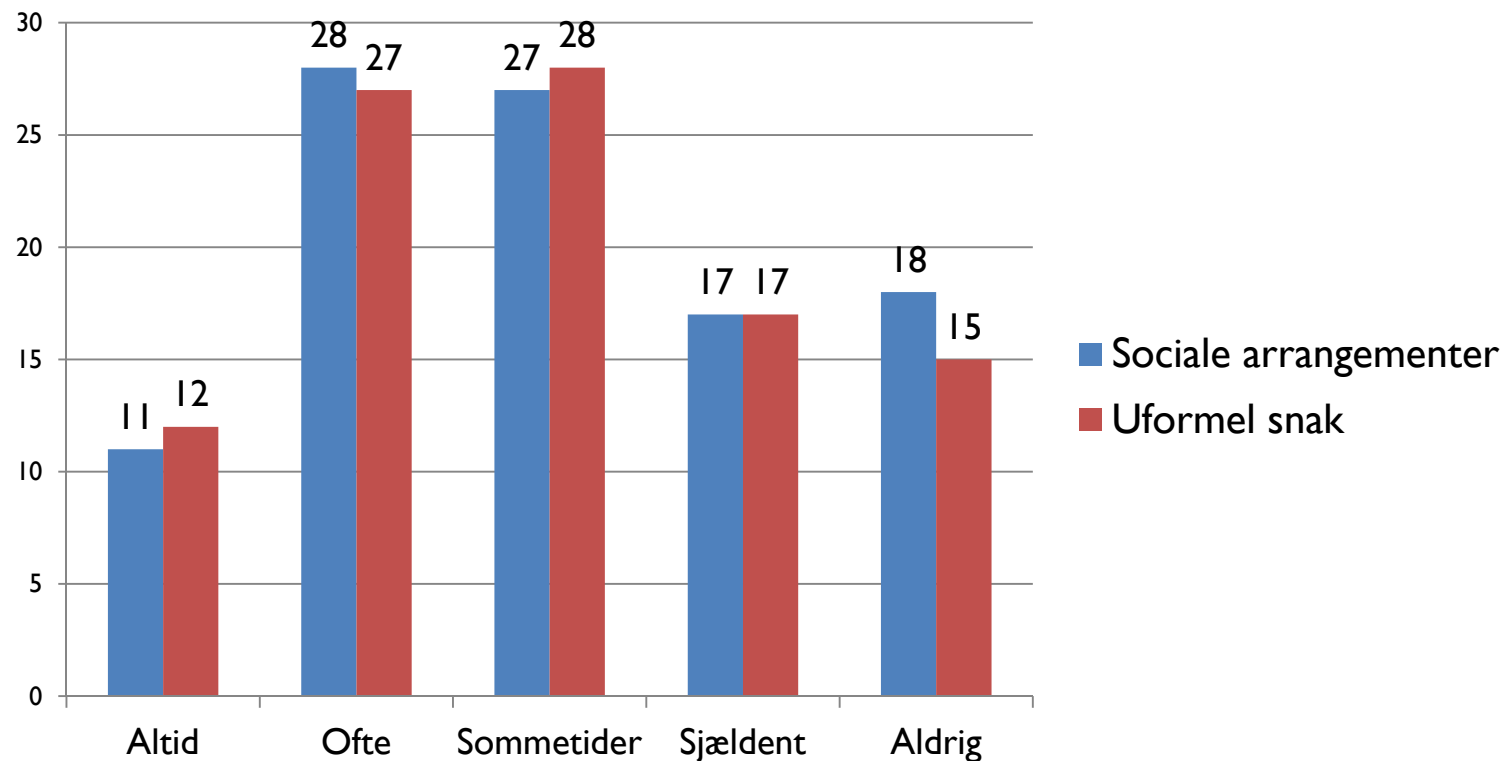
- ”Hvornår har du sidst forsøgt at øve indflydelse på foreningen?”

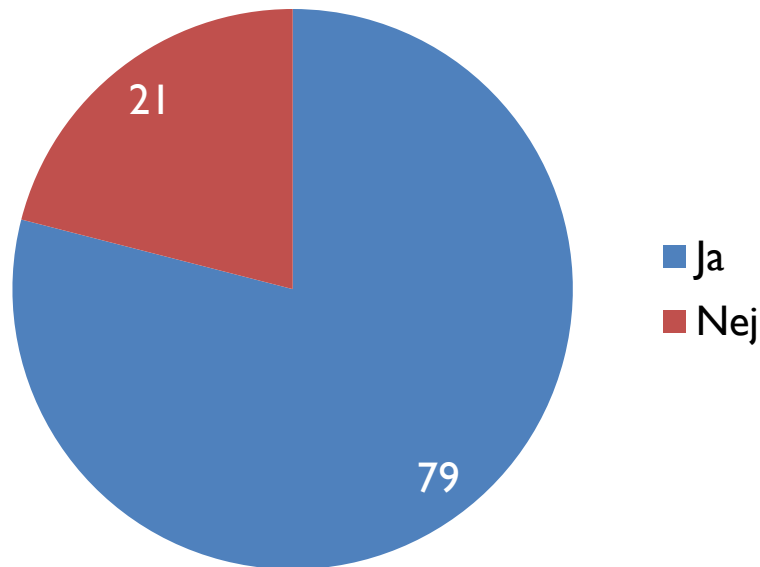
Et flertal tager del i det sociale liv

- ”Hvor ofte deltager du i foreningens sociale liv?”

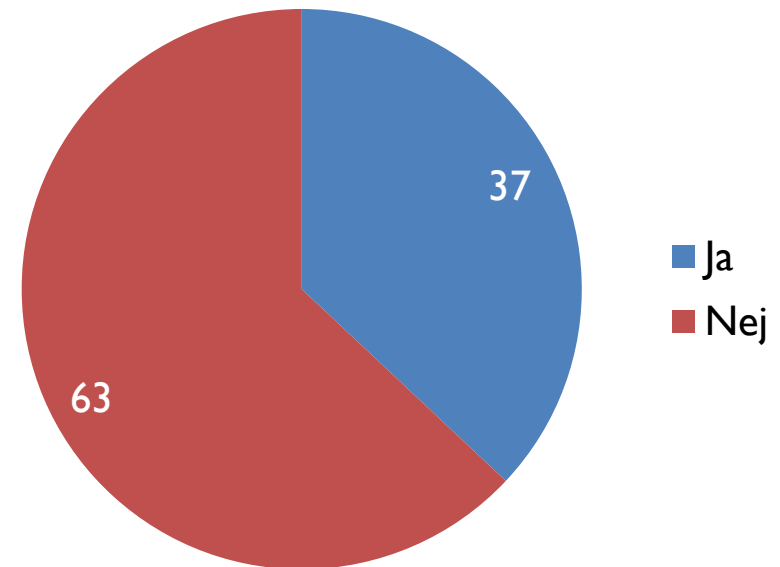

De fleste får nye venner

Fået nye venner

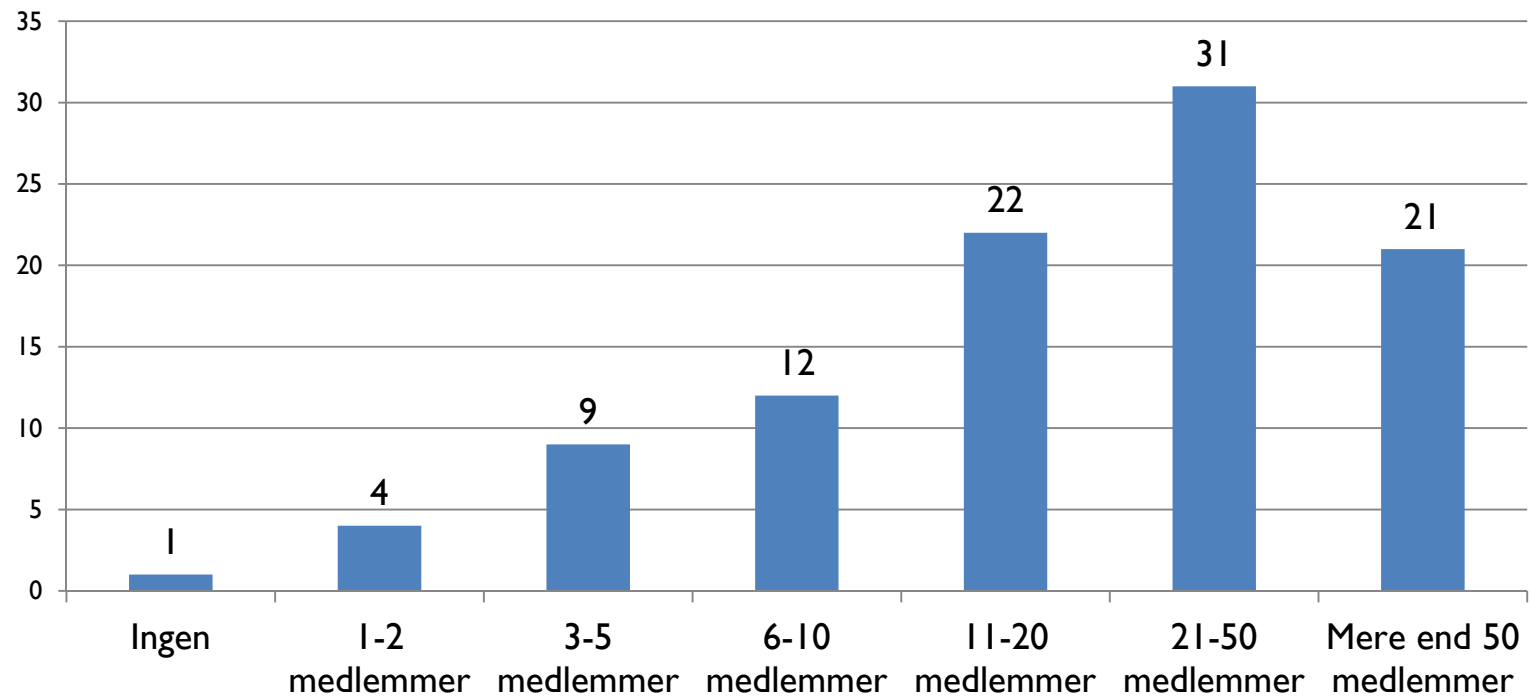

Ses privat med nye venner

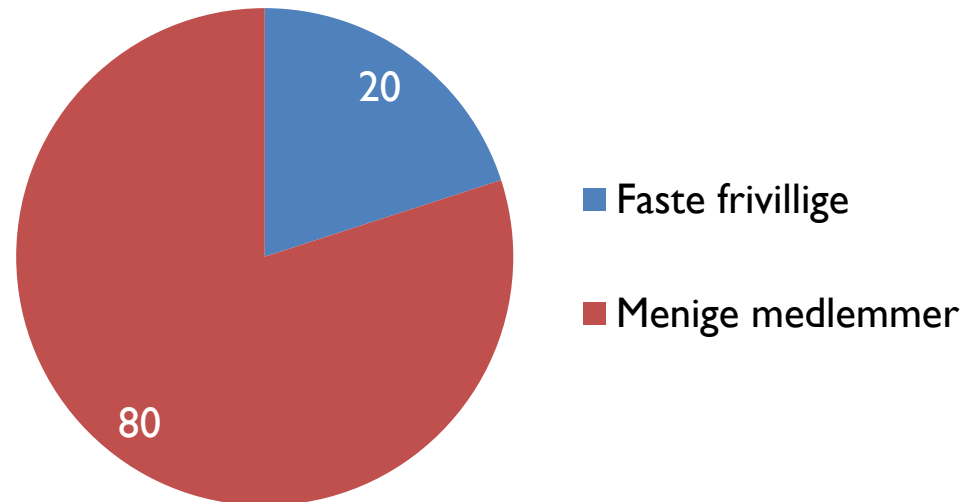
De fleste kender mange i foreningen

- ”Hvor mange medlemmer af foreningen vil du skønne, at du kender?”

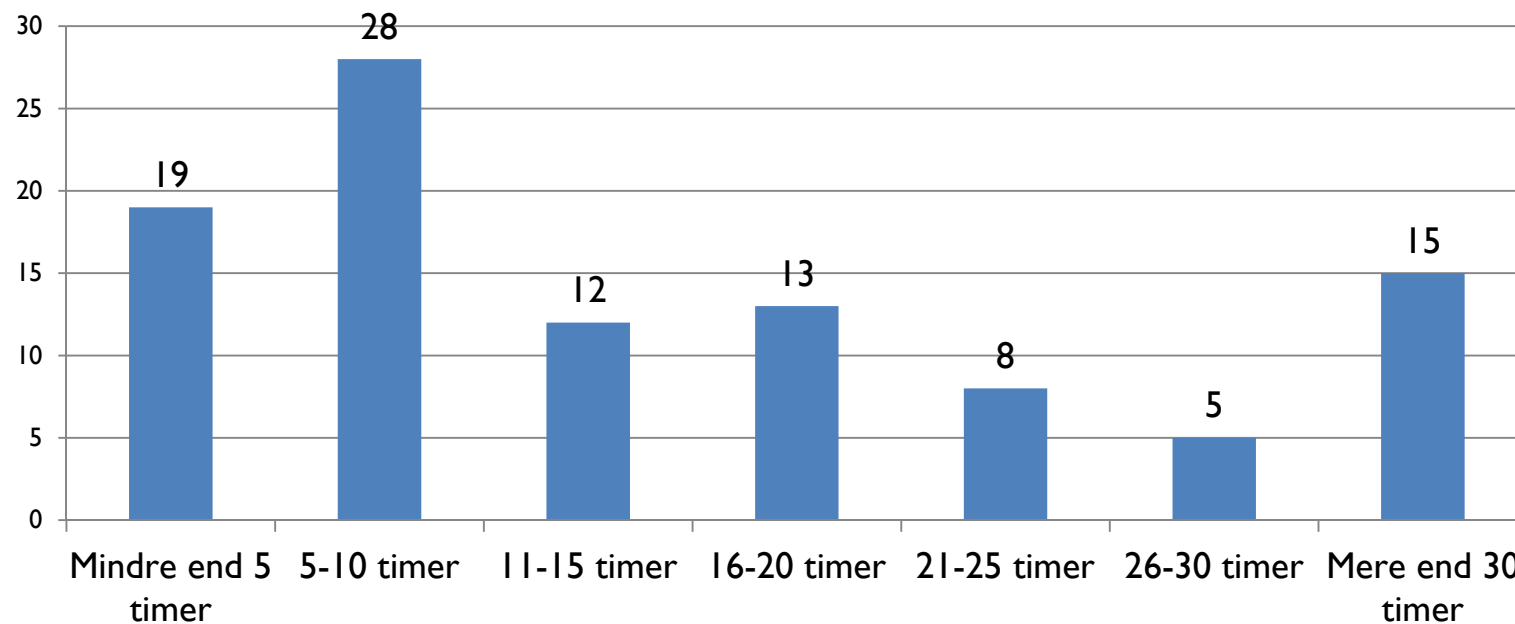
De faste frivillige er en mindre skare

- Opdeling af frivillige:
  - Faste: Kontinuerlig frivillig indsats mindst hver anden uge
  - Ad hoc: Frivillig indsats uden en fast rytme
- Andel faste frivillige

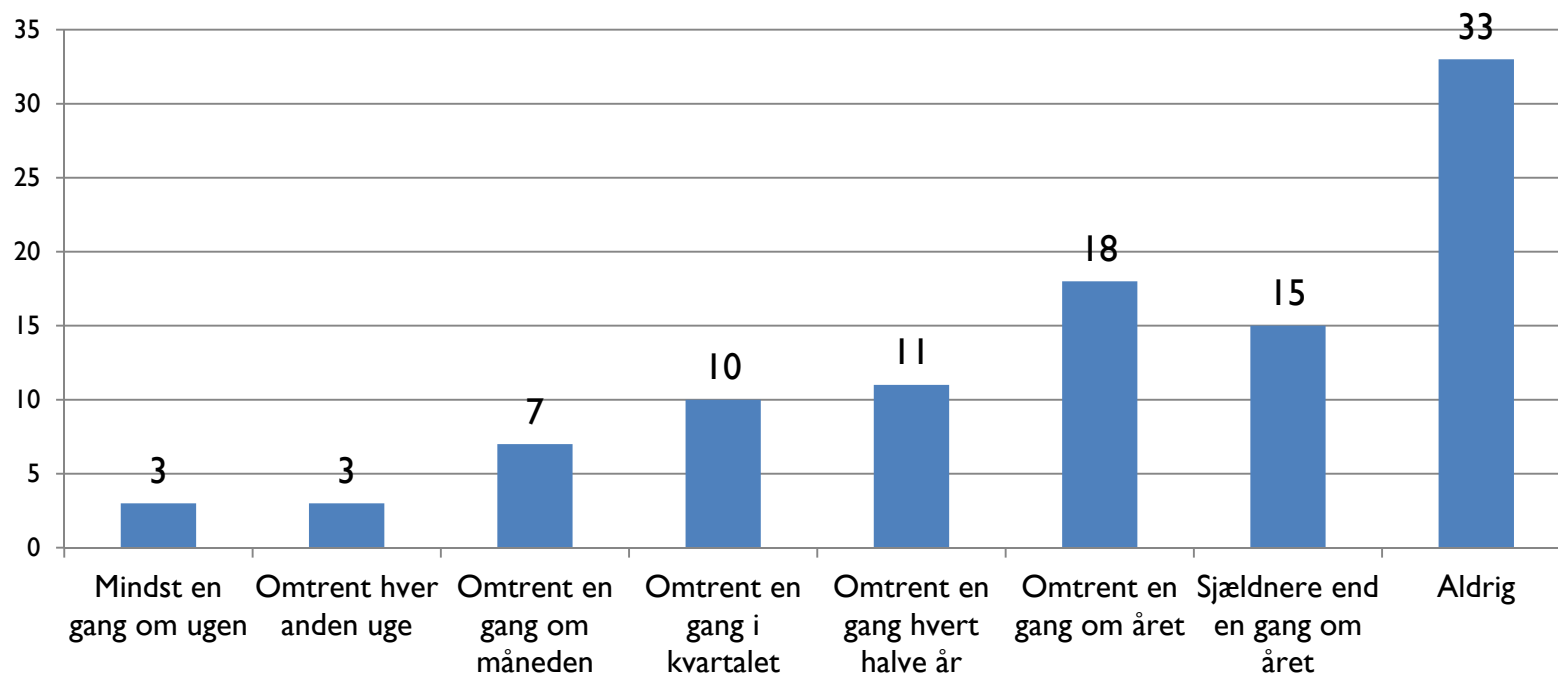
Få bruger meget tid

- Gennemsnitligt 18 timer om måneden i sæsonen
- Men der er store variationer mellem de faste frivillige

Relativ begrænset ad hoc frivillighed

- ”Hvor ofte hjælper du til med frivillige arbejdsopgaver i foreningen?” Arbejdsopgaverne kunne eksempelvis være kørsel til kampe, stævner, opvisninger og lign., hjælp ved fester med servering og oprydning samt andre forefaldende opgaver.

Status for den sociale kapital

- Resultaterne både underbygger og nuancerer den generelle opfattelse af, at idrætsforeninger bidrager til social kapital
- Deltagelsen i foreningernes demokrati og frivillige arbejde er relativ beskedent, mens de fleste tager del i det sociale liv
- Der er ingen selvfølgelig sammenhæng mellem medlemskab og aktiv deltagelse i foreningslivet
- Der er derfor god grund til at undersøge de store forskelle i foreningslivet

Der er store forskelle i deltagelsen

- **Variable på flere niveauer har betydning**
- Undersøgt ved statistiske multilevel analyser
- Socioøkonomiske variable betyder relativt lidt
- Køn, alder og uddannelse
- Aktivitetsrelaterede variable betyder relativt meget
- År som medlem, idræts- og konkurrencedeltagelse, holdstørrelse og om man har barn/børn i foreningen
- Organisatoriske variable betyder relativt meget
- Foreningsstørrelse og især aktivitet

En forsimplet ”social kapital-skala”

- Højeste deltagelse – mest social kapital

- Laveste deltagelse – mindst social kapital

Den offentlige støtte

- Støtten til foreningsidrætten er særligt begrundet i kvaliteter relateret til social kapital, herunder: Demokratiforståelse, forpligtende fællesskaber og aktivt medborgerskab
- Resultaterne burde give anledning til omtanke ift. legitimering:
  - ENTEN kan man omformulere begrundelserne for støtten, så de bedre matcher foreningsidrættens reelle kvaliteter
  - ELLER man kan forsøge at målrette støtten til de foreninger, som bidrager mest til den sociale kapital
  - FORUDSAT – naturligvis – at der er tale om reelle mål og ikke blot legitimerende udsagn for en støtte, som reelt tjener et andet formål

Foreningsudvikling

- Overvejende fokus på tilbud til unge og voksne motionister
- Mere individuelt orienterede og mere fleksible aktiviteter har vist sig at give foreningerne en medlemsfremgang
- MEN vi ved endnu meget lidt om, hvad det gør ved foreningerne og deres bidrag til den sociale kapital...
- Vi mangler med andre ord viden om:
  - Hvorfor holdboldspil har de mest engagerede medlemmer?
  - Hvorvidt flere tennis- og gymnastiklignende aktiviteter betyder et mindsket bidrag til den sociale kapital?

Tak for opmærksomheden og fortsat god konference!

Karsten Østerlund

Ph.d. stipendiat

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund

Institut for Idræt og Biomekanik

Syddansk Universitet

E-mailadresse: kosterlund@health.sdu.dk